

PÕHJA-LIIVI UUDISED

Nr.1 / 2004

Integrated Wetland and Forest Management in the Transborder Area of North-Livonia (Estonia-Latvia), PIN/MATRA project no.2002/14

Piiriülene koostöö Põhja-Liivi aladel

agriculture, nature
and food quality

Loodushoiu juured ulatuvad tuhandete aastate taha – aega, mil inimese peatoidus sõltus eelkõige loodusandidest. Nii näiteks ei tohtinud hiepuude alt heina teha ega seal vilja kasvatada. Samuti reguleeris inimühiskond oma tavade kaudu jahipidamist, et kõige tähtsamaid ulukeid jätkuks kütamiseks edaspidigi.

Looduskaitse traditsiooniline vorm on viimastel aastatel oluliselt muutunud. Senisest üksikute väärtuslike alade ja teatud liikide kaitsmiselt on nüüd tähelepanu pöördunud koosluste ja elupaikade komplekssele kaitsele. Üheks oluliseks üle-euroopaliseks eesmärgiks on luua ulatuslikud ökoloogilised võrgustikud.

Eesti ja Läti Vabariigi piiril, Põhja-Liivimaa aladel paikneb kompleks, mis koosneb mitmetest kaitsealadest. **Nigula looduskaitseala** ja **Ziemelu Purvs** (Põhja sood, Põhja-Vidzeme Biosfäärikaitseala) on rahvusvahelise tähtsusega linnuala ja rahvusvahelise tähtsusega märgalad (Ramsari alad). **Sookuninga looduskaitseala** on samuti rahvusvahelise tähtsusega linnuala ja esitatud Ramsari ala staatuse saamiseks.

Koostöö kahe piiriäärse kaitse-

ala, **Põhja-Vidzeme Biosfäärikaitseala** (Läti) ja **Nigula looduskaitseala** (Eesti) töötajate vahel on kestnud juba pikemat aega. Märkimisväärse bioloogilise mitmekesisusega märgalakompleks andis põhjust määratleda Põhja-Liivi piiriülene märgala olulise tähtsusega alaks. Nigula looduskaitseala Administratsioon ja Põhja Vidzeme Biosfäärikaitseala töötajad valmistasid ette koostööprojekti: „Märgalade ja metsade ühtlustatud kaitsekorraldus Põhja-Liivi piirialal“.

Projekti ala hõlmab Ainaži, Staicele ja Mazsalaca valda Lätist ning Häädemeeste, Tali ja Saarde valda Eestist. Kokku üle 100 000 ha, millest ligi 70% on kaetud metsa- või märgaladega.

Projekti pika-ajaliseks eesmärgiks on märgala kompleksi, metsade ja pool-looduslike koosluste kaitse ja jätkusuutlik majandamine Põhja-Liivi aladel ning ühtlustatud kaitsekorralduskava koostamine.

Kaitsekorralduskava koostamiseks on Eesti ja Läti ekspertidest moodustatud töögrupid. Lisaks Eesti ja Läti spetsialistidele on projekti kaasatud eksperdid Hollandi Rahvusvahelisest Põllumajanduskeskusest, Alterra Instituudist ja organisatsioonist „Wetland International“.

Looduskaitse roll ühiskonnas on üha rohkem muutumas – keelavast korraldavaks ja suunavaks. Kaitsekorralduskava, mis projekti

käigus valmib, on tegevuskava, mis sisaldab planeeritud tegevusi, nende läbiviimise eest vastutajaid ja võimalikke rahastamisallikaid.

Projekt kestab kuni 2005. aasta lõpuni ja rahastatakse Madalmaade Valitsuse PIN/MATRA fondist. Projekti partneriteks on Wageningen Ülikooli Rahvusvaheline Põllumajanduskeskus (Madalmaad), Põhja-Vidzeme Biosfäärikaitseala (Läti) ja Nigula looduskaitseala Administratsioon (Eesti).

Projekti kohta saab lisainformatsiooni ja teavet toimuvate ürituste kohta kodulehelt: <http://www.north-livonia.org>

Anneli ROOSALU
projektijuht

Lamboja looduslik oja.

Projekt hõlmab:

- Hüdroloogilisi uuringuid ja märgalade majandamist;
- geoinfosüsteemi loomist;
- säästlikku metsamajandamist;
- jahipidamise korraldamist ja suurimetajate loendust ning liikumisteede jälgimist;
- eesti maotõugu veise kasvatajate toetamist ja aretusprogrammi elluviimist Eesti Maakarja Kasvatajate Seltsi kaudu;
- loodussõbraliku ja jätkusuutliku põllumajanduse propageerimist;
- ökoloogilise võrgustiku kavandamist s.h Natura 2000 alade võrgustiku kujundamist;
- ökoturismi kavandamist;
- kaitsekorralduslike tegevuste näidisalade rajamist (märgalade taastamine, karjatamine)

Põhja-Vidzeme Biosfääri kaitseala

Piirid rahvuste vahel on ajalooliselt järginud looduslike takistusi nagu jõed, rabad või suured metsad. Läti ja Eesti vahel on Põhja-Liivi piirkonnas ligi 10 000 hektari suurune rabamassiiv. Paljudel juhtudel on sellised kõrvalised paigad hõredalt asustatud, mis laseb seal segamatult elada paljudel erinevatel, sageli mujal haruldastel taimedel ja loomadega.

Mis toimub nende rabade taga – Lätis? Ainapilt kuni Valgani laiub teisel pool piiri Põhja-Vidzeme Biosfäärikaitseala. See kaitseala on osa ülemaailmsest Biosfäärikaitsealade võrgustikust, mis hõlmab 440 biosfäärikaitseala rohkem kui 100 riigis.

Biosfäärikaitseala selgooks on Salatsi jõgi, mis on tähtsusetult neljandal kohal lõhe kudemiseks sobi-

vatest jõgedest, alates Taani väinadest kuni Peterburni.

Tuleb rõhutada, et Salatsi jõgi on väga tähtis ka Eestile. Seda kahel põhjusel. Jõgi on oluliseks kudemisalaks vimmale. Varem kudesid vimmad Daugava jões, kuid praegu on Daugava tõkestatud hüdroelektrijaamade tammidega ning vimmad ei pääse enam jõkke kudema. Salatsi jõest liigub kala peale kudemist Pärnu lahte, kust Eesti kalurid neid välja püüavad. Teiseks põhjuseks on veeturism, sest eestlastest turismitevõtjad kasutavad Salatsi jõge kanu- ja kajakamatkade korraldamiseks ja jõge peetakse suurima turismikoormusega jõeks Lätis.

Tänapäeval asuvad populaarsemad vaatamisväärsused Salatsi jõe ääres, Mazsalacas, kuhu ulatub loo-

duspark ja “Skanaiskalns” ehk 1 kaja kalju. Loodusparki külastab aastas 25 000 inimest.

Staiceles asub liivlaste muuseum, kus saab teada liivlaste tegevustest läbi aastasade.

Meie töötajatel on olnud väga hea koostöö Nigula looduskaitseala kolleegidega. Põhja-Vidzeme Biosfäärikaitseala soovib Hollandi PIN/MATRA fondi poolt rahastatud Põhja-Liivi piiriülese projekti abil leida uusi võimalusi looduskaitse korraldamisel, säästva turismi arendamisel mõlemal pool piiri ning eriti koostöö tugevdamist kolleegidega Nigula looduskaitsealal.

Andris URTANS
Põhja-Vidzeme BKA direktori
asetäitja

Põhja-Liivi ühistegemised on Tali valla jaoks olulised

Tali valla piiriäärne asend on koostööarendamiseks lätlastega väga soodne. Ometi on Tali vallal piiri-ülelised koostöökogemused veel väga napid. Suured metsad ja sood ning see, et vallal puudub praegu piiri ületav maantee, on põhjus, mis ühest küljest raskendab koostööd.

Teisalt paneb see omavalitsused ühiselt tegutsema, sest kuigi projekt hõlmab vaid osa meie vallast, mõjub see kaugelt ka kogu valla arendustegevusele.

Koostöö kahe riigi kaitsealade vahel on väga oluline, sest koosluste ja elupaikade kompleksne kaitse

saab toimuda ainult komplekselt, mis tähendabki ala, mis katab osaliselt Eesti Vabariigi ja osaliselt Läti Vabariigi territooriumit, omavahe- list koostööd kaitsealade valitsejate vahel.

Indrek TALTS
Tali vallavanem

Sookursuslased uurivad-puurivad.

Põhja-Liivimaa Euroopa tähtsusega linnuala

Paikse loodusrahvana on eestlased lindudest ikka lugu pidanud. Usutavasti on seetõttu meil võrreldes vanade Euroopa Liidu liikmesriikidega ka looduslik linnustik hästi säilinud. See, mis meile tundub tavaline ja igapäevane, on lääne inimestele puhas eksootika. Nii tuli Eestil ühe olulisema looduskaitse seadusandliku akti – Linnudirektiivi – kohaselt Euroopa jaoks oluliste linnualade väljavalimisel arvestada umbes 90 liigi suurema kaitsevajadusega, millest osa on meil üpris tavalised.

Eesti-Läti piiriala paikneva Põhja-Liivimaa või Metsepole madaliku väärtuslik linnustik avastati juba pool sajandit tagasi, mil professor Eerik Kumari eestvedamisel uuriti põhjalikult Edela-Eesti linnustikku. Rikkalik sooja metsalinnustik oli kindlasti üheks põhjuseks, miks just siia asutati 1957. aastal üks neljast Eesti nõukogudeaegsest riiklikust looduskaitsealast. Esimeses üleeuroopalisele tähtsate linnualade ülevaates 1989. aastast olid kirjas Nigula ja Kodaja-Rongu (ühiselt Lätiga). Kaks aastat hiljem, 2000. aastal avaldatud uues ülevaates olid need

ühendatud 8850 ha suuruseks linnualaks nimega Nigula, Kodaja ja Rongu rabad.

Euroopa Liidu kandidaamaana alustas Eesti ettevalmistusi Natura 2000 võrgustikuga liitumiseks. Linnualade valimisel ja piiritlemisel võeti aluseks Eesti Ornitoloogiaühingu poolt koostatud nimekiri Eestis kaitset vajavatest linnuliikidest ning Euroopa Liidu tähtsusega linnualade kriteeriumid.

Oluliste liikide puhul arvestati nende kodupiirkonna suuruse ja elupaigakaitsega. Nii näiteks ei piisa ainult pesapaiga kaitsest, kaitset vajavad ka toitumisalad. Tihti eeldab toitumisalade kaitse majandamise jätkamist – põldude harimist või isegi väikesemaa piiriala lageraieid.

Põhja-Liivimaa linnualal vastasid valikukriteeriumitele 15 liiki, selle järgi kuulub ala 10 Eesti olulisema linnuala hulka.

Euroopale on see oluline pesitsusala vanu metsi elistavatele metsalindudele (must-toonekurg, kakud, rahnid, väike-kärbsenäpp), kultuurmaastikuga seotud liikidele (konnakotkad, rukkirääk) ja mosaiikmaastikku

eelistavad liikidele (herilasviu, õösorr). Siinne soode ja põllumaastiku mosaiik on rahvusvaheliselt oluline hanede ja sookurgede rändepeatuspaik.

Eesti jaoks on Põhja-Liivimaa oluline inimpeelike liikide (näiteks kaljukotkas ja must-toonekurg), kanaliste (metsis, teder, laanepüü, rabapüü) ja soolindude kaitseks. Piiriülese koostöö käigus on ala linnustikku põhjalikult uuritud. Uurimistulemuste põhjal selgus vajadus korraldada ala

kaitset ühtse maastikulise ja ökoloogilise tervikuna, mis kaasab Läti poole jäävad alad. Koos Läti Vabariiki jääva Ziemelu Purvs'i kaitsealaga on Põhja-Liivi märgalakoostiku üks Baltimaade oluliseid linnualasid maismaal.

Põhja-Liivimaa Euroopa tähtsusega linnuala pindala on 23457 ha. Sellest 18900 ha suuruse ala on Eesti Va-

bariigi Valitsus esitanud Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustiku linnualaks, mille kaitse-eesmärgiks on linnudirektiivi I lisa liikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Alatuumaks on Nigula, Sookuninga ja loodav Laulaste looduskaitseala. Väljapoole olemasolevaid kaitsealasid jääva linnuala osad on praegu

ajutiselt kaitse alla võetud keskkonnaministri määrusega nr 24 "Majandustegevuse ajutiste piirangute rakendamine väljaspool kaitsealasid asuvatel Natura 2000 võrgustiku aladel" (22. aprill 2004) ning nende valitsejaks on praegu määratud Pärnu Keskkonnateenistus.

Piiriülese PIN/MATRA projekti üheks eesmärgiks on

kaasa aidata ala edasise kaitse korraldamisele, kaasates selleks kohalikku kogukonda ning püüdes integreeritud kaitsekorralduskava kaudu jõuda teaduslikult põhjendatud ja majanduslikult mõistlikule ala kaitsmise ning majandamiseni.

Agu LEIVITS
Nigula LKA teadusdirektor

Kaljukotka pojad Rongu rabas.

Põhja-Liivi jõed rikuvad riigipiire, mis teeb soo-hüdroloogidele muret

Kui kunagised riigiisad oleksid olnud oma erialalt hüdroloogid, siis asuks Eesti-Läti piir hoopis teises kohas. Nigula raba kaguosas nihutatakse seda viiendiku raba suuruse võrra Eesti poole, Tõrga ja Rongu rabas aga vähemalt poole võrra lätlaste poole.

Kõrgustest vaadates on selgesti näha, kuidas eestlaste Reiu jõgi vargsi lätlaste Soka järvest jõudu ammutab, samas kui lätlaste Puzupe jõgi

tasahilju Nigula raba servast oma veed kokku korjab. Ehk küll Rongu raba suurima järve Lielezers'i veed pidevalt Läti poole voolavad, pole kindel, kust see järv need veed saab. Eks kuigivõrd ikka Eesti poole pealt.

Järelikult on kusagil piir, mida nimetatakse veelahkmeks. Soode tasase pinnamoe tõttu on seda raske või isegi võimatu määratleda. Aero- ja satelliidifotodelt on eraldatavad erineva gammaga värvi-

laigud, mida saab siduda kasvava taimestikuga. Veeolude kirjeldamine on võimalik vaid otseste öko-hüdroloogiliste protsesside uuringutega.

Ehkki soojärvede veed on Euroopa silmis joogiks kõlbmatud kõrge humiinainete sisalduse ja happelisuse tõttu, on alust arvata, et Põhja-Liivi rabajärved on suures osas põhjaveelise toituvusega – seega olulised nii Eesti kui ka Läti puhta veevaru allikadena.

Sajandi pikkuse soode-kuivendamise tulemusena on nii mõnigi Euroopa soodest priiks saanud – nagu näiteks Holland, Saksamaa, Inglismaa. Eestigi on selles osas oma edusamme teinud. Kõrvuti arusaamaga kaevandatud soola taastamise vajadusest, tuleb meil aga aru saada nii mõnelegi Euroopaale tundmatust nähtusest nagu näiteks metsastumise intensiivistumine kaitstaval alal – kas see on tingitud põhjavee taseme langusest või kliimaga seotud muudatustest. Kas kord juba kasvama hakanud metsa mahavõtmise soodustab soove taseme taastumist ja mis juhtub siis aladest läbiivate veesoonte veekvaliteediga?

Selgeks on saanud seegi, et tänapäevases mõistes ei ole märgalade kaitse mõeldav ilma, et inimene ei toimetaks nende aladega piirnevatel karja-, põllu- ja metsamaadel. Küsimus on ainult – kus ja kuidas toimetada nii, et vett jaguks piisavalt soodele ning ei häiriks ka meid üleliia?

Elve LODE
TPÜ Ökoloogia Instituudi teadur

Põhja-Liivimaa looduskaitse verstapostid

1928-1931

Piirkonna taimestiku ja taimkatte uurimine (Th. Lippmaa).

1949-1957

Piiriala looduse uurimine (H. Veromann, R. Pärn, E. Kumari) ning Nigula looduskaitseala loomine.

1970-1980

Ettepanekud piirialal olevate soode kaitseks nii Eestis (Metsainstituudi ettepanek Kodaja-Rongu soode kaitseks) kui Lätis (Ollu jõhvikakaitseala, ja Soka sookaitseala moodustamine).

1989-1990

Ala väärtustamine linnualana. Põhja-Vidzeme Biosfääriraitseala loomine.

1996

Koostöölepe sõlmimine Nigula ja Põhja-Vidzeme kaitsealade vahel.

1997-1998

Sookuninga looduskaitseala moodustamine. Nigula kaitseala saab Ramsari alaks Eesti ja Läti Loodusefondide poolt algatatud koostööprojekt.

1997-2000

Eesti ja Läti vahelise lepingu sõlmimine piiriüleste alade looduskaitse korraldamiseks.

1998-2000

Omaavalitsuste vahelise piiriülese koostöö käivitamine säästva turismi arendamiseks. Piirkonna ühise identiteedi määratlemine – Põhja-Liivi nimetus.

1999-2002

Põhja-Liivi märgalaprojekti projektidee kujunemine ja rahastamise ettevalmistamine.

2003-2005

Madalmaade Valitsuse PIN/MATRA fondi poolt rahastatav koostööprojekt „Märgalade ja metsade ühtlustatud kaitsekorraldus Põhja-Liivi piirialal“.

Rongu raba.

Maatõugu veised taas au sisse!

Eesti maatõugu veised on aretatud kohalikust veisest ja on Eesti rahva kultuuripärand. Maatõug kujunes välja koos eesti rahvusega. Ta on kohanenud kõige paremini meie kliima- ja loomapidamistingimustega.

Milline on maatõugu veis?

Tüüpiline maakarja lehm on nudi ja valkjaspunase värvusega. Kaalub 380–550 kg ja annab tavalisest lehmast vähem piima. Piim on aga väga tervislik, suure valgu-, rasva- ja suhkrusisaldusega, hea laapuvusega ning sobib ideaalselt piimatoodete valmistamiseks. Eesti maatõugu veised on tugeva tervisega, vähenõudlikud sööda suhtes. Nende poegimine kulgeb võrreldes teiste tõugudega kergemini. Eesti vanim maatõugu lehm on 22-aastane Õõda, kes elab Lanksaare talus. 1993. aastal kanti eesti maatõug ülemaailmsesse FAO väljaantud ohustatud liikide ja tõugude valvenimekirja.

Mihkel Soomets võtab vastu maatõugu veiseid.

Maakarja kasvatajatel oma selts

Eesti Maakarja Kasvatajate Selts (EK Selts) asutati 20. aprillil 1920 ja taasasutati 14. oktoobril 1989 Ain-Ilmar Leesmenti eestvõttel. Enne seltsi asutamist oli hoiak eesti maakarja tõrjuv, sest nõukogude ajal ei suhtunud hästi rahvusliku omamaise tõu kasvatamisse. Maakari vähenes kriitilise piirini. 1989. aasta alguses oli järgi ainult 696 lehma.

Loodud seltsi eesmärgiks on eesti maatõu kaitsmine, säilitamine, tõuaretustöö juhtimine ja korraldamine ning selle veisetõu levitamine.

Maakari saab tuge Põhja-Liivi projektist

Koostöö piiriülese projektiga on aidanud kaasa seltsi erinevate tegevuste elluviimisele. EK Selts koostab ja annab välja

eesti maakarja tõuraamatut ning juhendab igakülgset seltsi liikmeid veiste pidamisel. Selts korraldab teabepäevi väljasõitudega parimatesse maakarja majapidamistesse.

Hollandi rahastajate toel viiakse kolmes suuremas maakarja majapidamises läbi embrüoprojekt. Koostöös Eesti Põllumajandusülikooli sigimisbioloogia laboriga võetakse kõige paremate toodangunäitajatega lehmadel embrüod ja siiratakse mullikatele. Kui tavaliselt sünnib heal lehmalt üks lehmikvasikas aastas, siis embrüosiirdamisega on võimalik saada ühelt healt lehmalt aastas 5-10 järglast – nõnda on võimalik suurendada kiiresti heade toodangunäitajatega lehmade arvu. 2004. aasta juulis sündisid nii esimesed neli vasikat Rapla- ja Koordi talus, mille perenaine Milvi Reinem on juba pikka aega maakarja loomi kasvatanud.

Käde KALAMEES

Eesti Maakarja Kasvatajate Seltsi teadussekretär

Piiriäärsetel karjamaadel kolmteist maatõugu veist rohkem

Piiriülese projekti raames avanes loomapidajatel 2004. aastal võimalus taotleda eesti maatõugu veiseid. Selleks pidid karjakasvatajate karjamaad jääma Põhja-Liivimaa Natura 2000 aladele. Kiiresti laekus sooviaval-

dusi 30 veise saamiseks. Laekunud taotlused vaatas läbi Nigula LKA ja Eesti Maakarja Seltsi poolt moodustatud komisjon. Projekti eelarve võimaldas kahjuks rahuldada vaid kolmandiku sooviavaldustest.

Ostetavad veised jaotati järgmiselt: Massiaru POÜ – 5, Kaubaru talu – 3, Karujärve talu – 1 ja Vana-Ülejärve talu – 4 looma.

Veised jäävad Nigula LKA omandisse ja antakse hooldajale tasuta kasutami-

seks, tingimusega karjatada neid Natura 2000 alade poollooduslikel kooslustel. Kõik sündinud järglased aga kuuluvad hooldajatele.

Anneli ROOSALU

Põhja-Liivi Natura 2000 alad saavad osa Euroopa Liidu toetusest

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus vahendab alates 2004. aasta sügisest Euroopa Regionaalarengu Fondi keskkonnametme toetusi keskkonna-alase infrastruktuuri arendamiseks. Nigula LKA poolt 2004. aasta septembris esimesse taotlusvooru esitatud projektitaotlus "Sooserva elupaikade taastamine Põhja-Liivimaa linnualal" I etapp kogumaksumusega 2 088 144 kr osutus edukaks. Projekti läbiviimiseks eraldati toetus 1 504 000 kr suuruses.

Üheks meetme 4.2 poolt rahastatavaks valdkonnaks on elupaikade taastamine Natura 2000 aladel (pool-loodus-

likud kooslused, sood ja märgalad, metsa-elupaigad), kaasa arvatud otseselt elupaikade taastamisega seotud varustuse hankimine ja väiksemahulise infrastruktuuri ehitus.

Sellest tulenevalt otsib Nigula Looduskaitseala Administratsioon 2005. aasta jooksul projekti "Sooserva elupaikade taastamine Põhja-Liivimaa linnualal, I etapp" raames teostajaid järgmistele töödele:

- Loodusõbraliku põllumajanduse-alane koolitustsükkel põllumeestele;
- maakarja tõugu veiseid tutvustava voldiku koostamine ja trükkimine;

- puurinde eemaldamine Raessaare katsealal;
- looduslähedase veerepüümi taastamine ja seire Raessaare katsealal;
- tiikide taastamine;
- kariloomade varjualuste rajamine;
- traditsiooniliste karjamaade ehitus;
- niitude taastamine Ruunasoo ja Nigula raba servas;
- Ruunasoo hüdroloogilise seisundi ja toitumistingimuste selgitamine ning taimkatte analüüs;
- Ruunasoo loodusliku veerepüümi taastamisprojekti koostamine;

- hüdroloogilise seire jaama rajamine Ruunasoo rabas;
  - veeproovide keemilised analüüsid.
- Ning järgmiste asjade tarnijaid:
- kariloomade ost (Eesti maakarja tõugu veised ja lambad);
  - niiduhooldustehnika (võsalõikajad) ost;
  - niiduhooldustehnika (väikeniiduk) ost;
  - tarkvara (ArcGIS 3D Analyst) ost.

Täpsem info konkreetsete hangete käivitamise kohta ilmub Nigula LKA kodulehel <http://www.nigula.ee/>

2003.-2004. aasta tegemised

- Moodustati projekti juhtkomitee kaitsealade, ministeeriumite, kohalike omavalitsuste jt esindajatest. Toimus kaks juhtkomitee istungit: 19.märtsil 2003 Salacgrivas ja 18.märtsil 2004 RMK Kabli looduskeskuses.

- Moodustati 6 töögruppi:

1. Hüdroloogia ja veemajandus;
2. ökoloogia ja kaitsekorraldus;
3. ulukid ja jahindus;
4. metsandus;
5. geograafilise infosüsteemi loomine;
6. eesti maakari.

Lisaks nimetatud töögruppidele tegelevad eksperdid ökoturismi võimaluste ja kohaliku kultuuripärandi uurimisega.

- Loodi projekti koduleht <http://www.north-livonia.org>.

- Koguti Põhja-Liivi piiriala katva digitaalkaardi materjali ja ühendati erinevaid teemakaarte.

- Uuriti kõrge kaitsevajadusega linde Põhja-Liivimaa linnualal, loendati jahilulkeid, uuriti ala hüdroloogilisi väärtusi.

- Toimusid välisekspertide nõustamisretked. Põhja-Liivi projekti hüdroloogia töögrupi juhi Elve Lode juhendatud rahvusvahelise sookursuse välitööd Nigula ja Rongu rabades.

- Toetati Eesti Maakarja Seltsi liikmete kohtumisi ja embrüoprojekti. 4 majapidamisse anti 13 eesti maatõugu veist Natura 2000 aladel asuvate poollooduslike koosluste hooldamiseks.

- Projektijuht Anneli Roosalu käis Hollandis õppimas märgalade majandamise kursuste korraldamist.

- Nigula LKA kaasati rabade taastamiselasessesse LIFE-Co-op projekti.

Loodushoiutoetus aitab taastada talumaastikku

2004. aastal oli Nigula Looduskaitseala administratsiooni eelarves loodushoiutoetuste maksmiseks 200 tuhat krooni. Selle eest hooldati ligikaudu 200 ha ja taastati rohkem kui 25 ha niitusid. Et tänavu avanes Nigula LKA-l võimalus anda kohalikele tasuta kasutada eesti maatõugu veiseid, võis märgata karjatamise olulist tõusu. Sellest annavad märku ka loodushoiutoetuse abil ehitatud karjamaad.

Poollooduslike koosluste hooldustööd on tehtud juba 2001. aastast, mitmel pool on märgata olulist maastiku muutust. Paranenud on koosluste ilme, pidevalt hooldatuna pakuvad niidud hoopis rohkem silmailu.

2004. aasta seireandmetele tuginedes võib täheldada ka positiivseid muutusi linnustikus. Siinsetel niitudel on kasvanud rukkirääkude arvukus ning ka konnakotkaste sigimisedukus on Põhja-Liivimaaal Pärnumaa parim.

Et vajalikke töid jagub, taotlesime poollooduslike koosluste taastamiseks veel lisaks 20 000 krooni, mis kuulub Matsi poollooduslike koosluste kompleksile.

Murel MERIVÉE

Nigula looduskaitseala spetsialist

Reiu jõe lamminiit.

Põhja-Liivimaa

LEPPEMÄRGID

- kivi
- ✚ kirik
- majutus
- muuseum
- ▲ puu
- ▲ rada
- ▲ teikimisala
- ✚ torn
- ✚ ilus vaade
- ✚ vaatamisväärsus
- koobes, peiljand
- projektsiaa piir
- NATURA 2000 alad
- kaitsesalad
- riigipiir
- jõgi
- oja
- raudtees
- riigimaantee
- kohalik tee
- muud teed
- 500
- järv
- looduslik ala
- põllumajanduslik maa
- karjäär
- turbaväli
- karjäär, kivimurd
- tööstusala
- hoonestusala

0 2 4 km

N

Toimetajad: Anneli Roosalu
Kristel Vilbaste
Agu Leivits

Fotod : Anneli Roosalu
Aivo Klein
Murel Mervee
Agu Leivits

Küljendus: Ahti Seller
Tel.: 5645 5426
E-mail: ahti@livonia.ee

Trükk: kaks & pool
Tel.: 443 3703
www.kakspool.ee

